KOM UD OG LÆR!

- om dengang teknikken kom til Lindved

Forløb 05
HISTORIE
NAT/TEK
4-6 klasse

KEND DIN
LANDSBY

Teknikkens historie er spændende og den har sat sig spor lige uden for skoledøren. I dette forløb kortlægger eleverne den tekniske udvikling indenfor energiforsyning, produktion, kommunikation og transport i landsbyen.

Besøg på Lokalarkivet

Indgangen til emnet er lokalarkivet. Her findes historierne om jernudvinding, de lokale møller, elværket, telefoncentralen, mejeriet og teknikken i hjemmet.

Besøg i Uldum Mølle og Uldum Kær

På Uldum Mølle kan man komme helt tæt på teknikken og se redskaber fra tørvegravningen, som fandt sted i stor stil i Uldum Kær. Den specielle natur i kæret skabte et produkt, der kunne udnyttes som energikilde.

Forløbet er lavet i Lindved, men kan også tilpasses jeres by - kontakt Jens Kjær, Glud Museum, E-mail: jk@gludmuseum.dk, og få et forløb, der passer til jeres område.

Forord:

Hæftet beskriver et forløb, hvor eleverne dykker ned i et stykke spændende lokalhistorie nær ved jeres skole. Forløbet skal ses som et forslag, der kan rettes til efter lokale forhold og klassens behov.

Udgangspunktet er nærområdet ved jeres skole i Hedensted Kommune, med det særpræg, der findes lige på jeres sted. Der fokuseres på den lokale historie, men fra det nære kigger vi også ud i Danmark og den store verden.

Eleverne kommer til at arbejde med helt lokalt stof og får hermed en bedre indsigt i deres lokalområde. Det gør arbejdet nærværende, og ofte kan eleverne supplere med viden hentet fra familie og bekendte.

Forløbet er et ud af mange KOM UD OG LÆR! - tilbud fra Glud Museum, hvor undervisningen flyttes ud i nærområdet med hjælp fra museets kultur- og naturvejleder.

En uundværlig samarbejdspartner er lokalarkiverne og lokale beboere, hvor vi henter guld i form af lokalhistorisk viden og de mange gode historier, der findes i gemmerne.

Det kan også være en god idé at besøge et af museerne. Her kan man få en spændende dag med aktiviteter og mulighed for at komme tæt på livet, som det var i gamle dage.

Hvis I har idéer til ændringer og forbedringer, så sig endelig til, så vi kan få gjort hæfterne så anvendelige som muligt.

Kontakt: Glud Museum, Jens Kjær
Tlf. 42 67 43 13 – E-mail: jk@gludmuseum.dk

Indhold:

Forord	2
Planlægningsmøde	3
Læringsmål	3
Timeforbrug	3
Elevernes forberedelse	4
På tur rundt i byen	5
Uldum Mølle og Kær	6
Tilbage i klassen	7
Tidslinje og QR-koder	8
Baggrundsmateriale	9
Brug museerne	10

Planlægningsmøde:

Glud Museum hjælper gerne med at planlægge og gennemføre et forløb ved jeres skole. Kontakt derfor museets kultur- og naturvejleder i god tid, så I kan få aftalt et planlægningsmøde og datoer for forløbet.

På planlægningsmødet rettes forløbet til, så det passer til klassens behov og mulighederne i skolens nærområde.

Læringsmål fastsættes og forløbet tilrettes i forhold til det.

Der afstemmes forventninger og aftales fordeling af opgaver.

Museet kan bl.a. hjælpe med:

Kontakt og aftaler med lokalarkiv.
Kontakt til lokale borgere, der kan hjælpe.
Baggrundsmateriale (relevante bøger, artikler, historie til forberedelse, kort mv.).
Gennemføre tur og aktiviteter.
Evt. museumsbesøg.

Læringsmål:

Læringsmål aftales med læreren. Forløbet kan som eksempel lægge mere eller mindre vægt på brug af IT.

Læringsmål for Historie:

- Du kan fortælle en historie om teknikkens historie i Lindved.
- Du har kendskab til det lokalhistoriske arkiv.
- Du kan placere historiske begivenheder i din landsby på en tidslinje.

Læringsmål for IT:

- Du kan optage en video med dine klassekammeraters formidling.
- Du kan finde digitale kort på kommunens hjemmeside og kopiere udsnit af kort og luftfotos.

Timeforbrug:

Planlægnings-møde	Elevernes forberedelse	På tur	Tilbage i klassen	Formidling og evaluering
2 timer	2 timer	6 timer	6 timer	2 timer

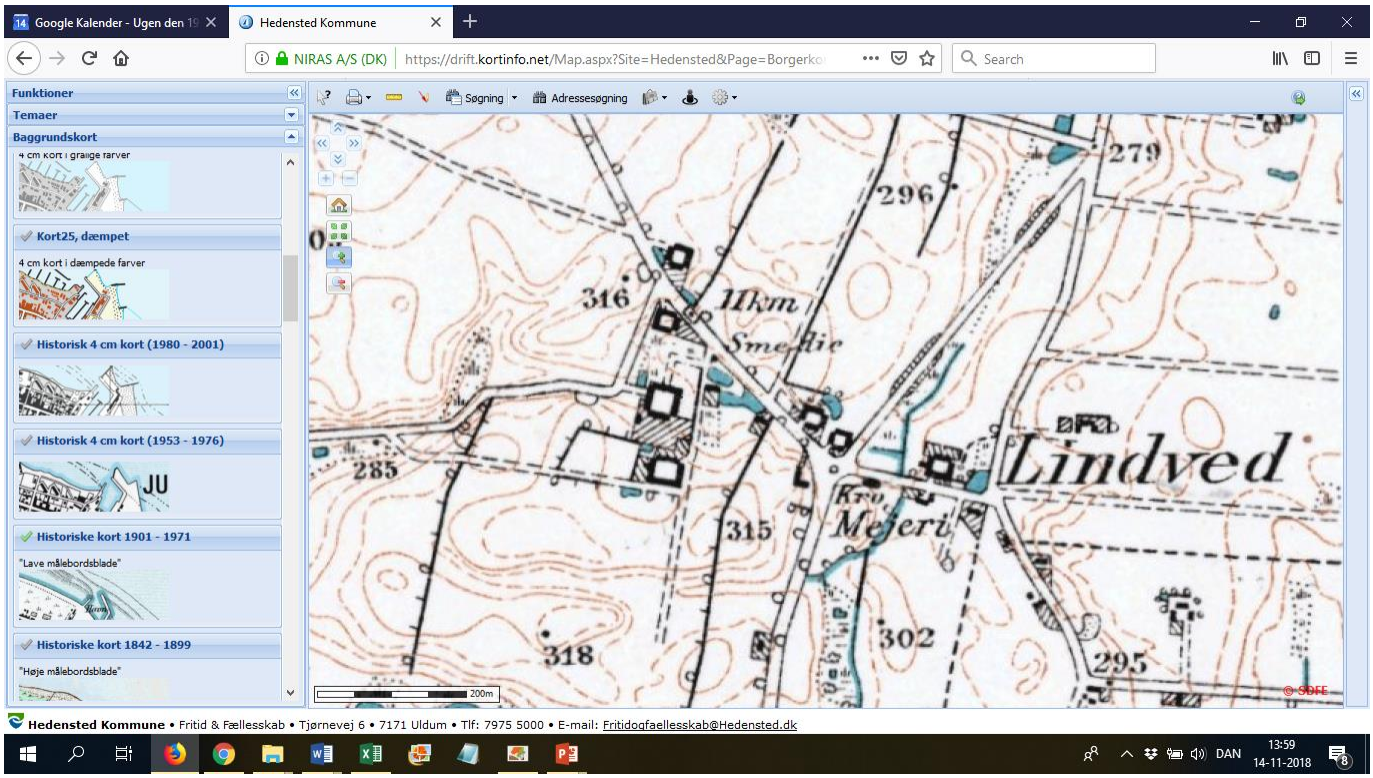

Elevernes forberedelse:

Eleverne forberedes på emnet, så de er klar til at begive sig ud på tur. De skal på byvandring i Lindved, på cykeltur til Uldum og på besøg på lokalarkivet.

Sammen ser klassen på gamle kort og luftfotos over Lindved og omegn. De findes på Hedensted Kommunes hjemmeside – hedensted.dk – søg efter "Digitale kort".

For at eleverne kan orientere sig, kan I tale om, hvor de bor (evt. zoome ind på deres bolig) og hvor turen går hen.

Ved at skifte mellem gamle og nye kort og luftfotos kan de få en idé om, hvordan byen har udviklet sig gennem de seneste godt 100 år.

Baggrundsmaterialet "Historier fra Lindved" læses højt og I taler sammen om historien.

Lad f.eks. eleverne komme med bud på betydningen af nogle af de svære ord i teksten.

Har eleverne selv kendskab til byens historie?

Gruppearbejde

Eleverne deles i 5,6 eller 7 grupper, der alle bl.a. skal optage en video med deres fortælling om et sted i byen.

Grupperne ser nærmere på de tre luftfotos fra 1954, 1972 og 2017 (baggrundsmateriale)
De ser på detaljerne og fortæller hinanden om nogen af de ændringer, der er sket i 1972 og 2017.

Grupperne taler om det samlet på klassen.

På tur rundt i byen:

I Lindved har lokalarkivet – eller Sindbjerg Sogns lokalhistoriske arkiv, som det hedder – opsat en lang række QR-koder rundt om i byen.

På QR-koderne kan man hente historier fra stedet og tilmed er historierne indtalt, så man bare kan sætte sig ned og lytte til mobiltelefonen.

Koderne er en god indgang til meget af Lindveds lokalhistorie – også den tekniske udvikling.

På byvandring

Turen rundt til QR-koderne i Lindved kan gøres til fods, hvilket betyder at eleverne kan sendes afsted i grupper uden voksne. Der kan evt. være voksne ude på ruten til at besvare evt. spørgsmål.

Opgaveark

Eleverne medbringer et opgaveark med spørgsmål om Lindveds historie. Spørgsmålene besvarer alle grupper undervejs på turen.

Videofortællinger

På ”gruppens eget sted” skal de holde ørerne stive for her skal de lære stedets historie ekstra godt at kende. De skal nemlig optage en video, hvor de fortæller historien med deres egne ord.

De er en vigtig proces at omsætte viden til egne ord, der formidles videre til andre.

Videoen skal bruges i det videre arbejde med at fremstille en præsentation af stedt.

Uldum Mølle og Uldum Kær:

En af dagene blev brugt til et besøg på Uldum Mølle og ude i Uldum Kær. Elever og lærere steg på cyklerne og afsted gik det.

Møllerne er en af de helt gamle teknikker, der kan erstatte menneskers arbejdskraft. Vandmøllerne kom først og siden kom vindmøllerne til.

På Uldum Mølle kan man komme tæt på den vinddrevne teknik. Mølleren viser gerne den fine mølle frem. Her males stadig korn og de forskellige typer mel sælges i butikken.

Museum i møllen

Uldum Mølle er et møllemuseum med historier fra andre af områdets møller.

Der er en samling af udstoppede fugle og oldtidsfund fra Uldum Kær og en miniaturelandskab af kæret, som det kunne have set ud i jernalderen.

Tørvegravning

I Uldum Kær har naturen gennem årene skabt tykke lag af tørv, dvs. døde planterester. Tørvene kan tørres og bruges som brændsel. Denne lokale energiressource er blevet udnyttet tidligere f.eks. under 2. Verdenskrig.

I Uldum Mølle findes en samling af de redskaber, der er blevet brugt til at grave tørv med – og en trillebør med tørv fra kæret.

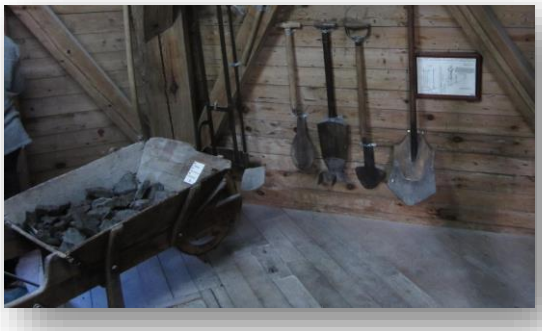

Tilbage i klassen:

Tidslinje

Den tekniske udvikling er sket gennem århundreder med større og større hastighed op mod vores tid. For at få en idé om kronologien i teknikkens indtog laver eleverne en tidslinje.

Den konkrete historie fra Lindved kobles sammen med teknikkens og opfindelsernes verdenshistorie.

På lokalarkivet

Tidslinje og videofortælling må gerne indeholde billeder fra det gamle Lindved – og her kan lokalarkivet hjælpe.

I Lindved ligger lokalarkivet lige ved skolen, så det kan ikke være nemmere. Der laves en aftale med de frivillige på arkivet og som regel er det bedst at besøge arkivet i mindre grupper på 5-10 elever.

Øve videooptagelse

På skift optager I jeres fortællinger, så alle får prøvet at fortælle og at optage video. Når I ser videoerne kan I snakke sammen om

QR-videoer

Videofortællingerne redigeres. Der kan indsættes billeder fra tidligere tider under talen

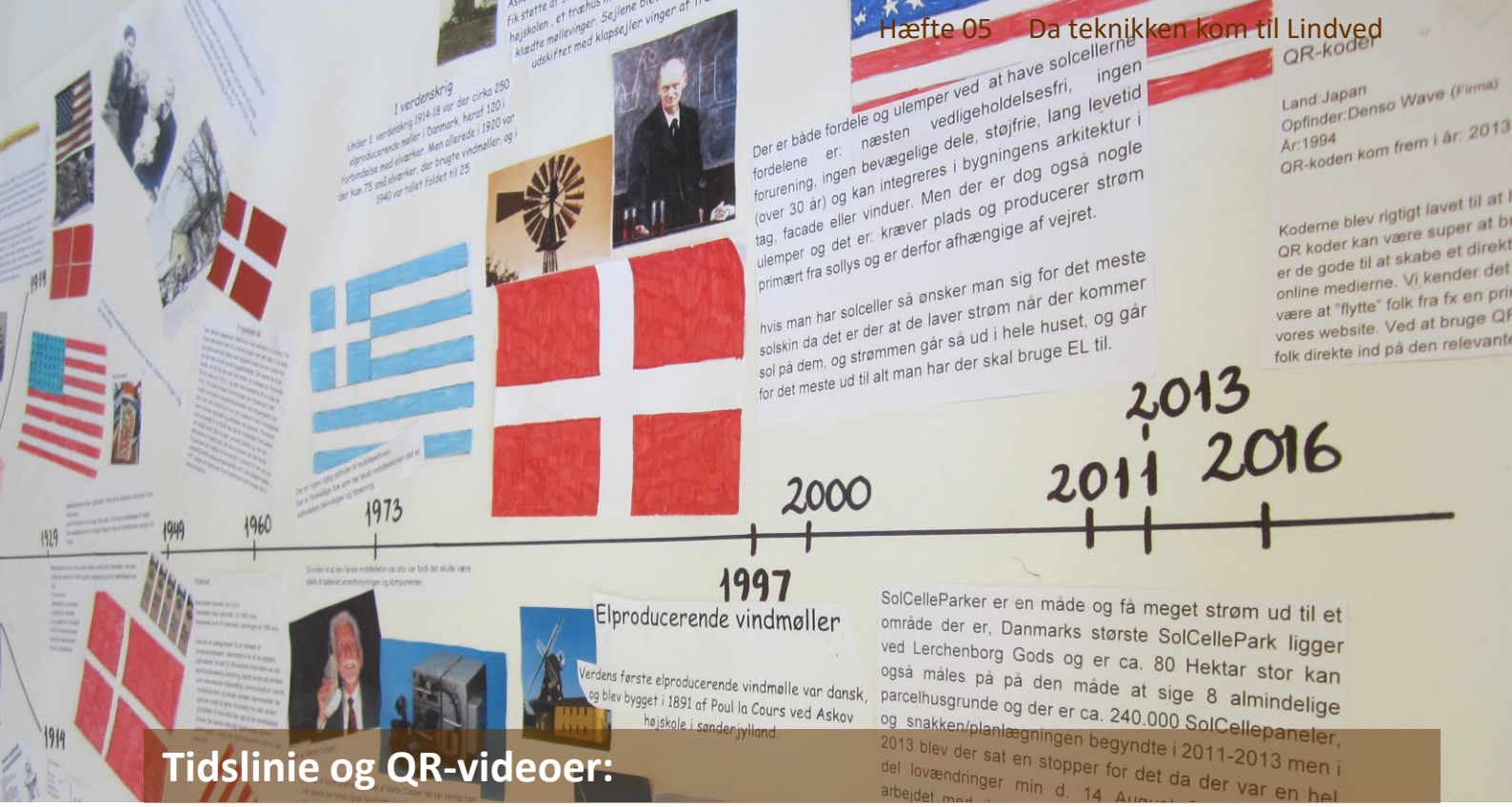

Tidslinie og QR-videoer:

Klassens (eller flere klassers) arbejde skal komme resten af skolen til gode. Derfor præsenteres det hele i storformat, så man kan få øje på det.

Tidslinje

Teknikkens historie og ankomst til Lindved vises på en lang tidslinje, der strækker sig fra stenalderen til nutiden.

Man kan bl.a. læse om jernudvinding, møller, dampmaskiner, telefonen, elforsyning, computer, mobiltelefon og solceller.

Bykort med QR-koder

Der tegnes et stort kort over Lindved på en af skolens vægge – gerne et centralt sted, hvor mange kommer forbi. Gruppernes videofortællinger lægges op på f.eks. Youtube og de laver en QR-kode, der peger hen på videoen.

Når folk kommer forbi, kan de hente historierne på mobiltelefonen.

Formidling for mindre klasser

Det kan være svært for voksne at fortælle på en forståelig måde for børn. Derfor kan det være en god idé, at de ældre elever fortæller historie for de yndre.

Baggrundsmateriale:

sindbjerg-lokalarkiv.dk

Hedensted.dk – søg efter digitale kort

QR-koder rundt i Lindved

http://uldummolle.dk/

På museum:

Museerne i kommunen har meget at byde på og de vil gerne have besøg af skoleelever.

Med et tema om teknikhistorie er det oplagt at besøge et af de lokale museer. Her er der teknik fra landbrug og husholdning, fra møller og skibe.

De tidlige tekniske opfindelser er enkle i forhold til nutidens meget avancerede teknik og derfor en god indgang til at forstå teknikkens principper.

Glud Museum

En fantastisk samling smukke gamle huse og gårde, der fortæller om livet i østjyske landsbyer.
Museet har en skoletjeneste med aktiviteter for eleverne og en udfarende kultur- og naturvejleder.
Se mere på: gludmuseum.dk

Hjortsvang Museum

Her er masser at kigge på – store og små maskiner, gamle redskaber og huse indrettet som i gamle dage.
Museet tilbyder gratis skoletjeneste med besøg på typisk 1½-2 timer – evt. op til 4 timer.
Se mere på: hjortsvangmuseum.dk

Mindestuen i Gl. Sole

Her åbnes dørene efter aftale til en skolestue, der ser ud som for 100 år siden. Den gamle privatskole fortæller også historien om ”De stærke jyder” – en religiøs bevægelse, der blev udbredt her på egnen.
Se mere på: destærkejydersskole-mindestuen.dk

Juelsminde Havnemuseum

Fortæller fiskernes historie og historien om havnen og færgehavnen.
Se mere på: havnemuseum.dk

Uldum Mølle

Den fine gamle mølle maler stadig og er rammen om et møllemuseum og en udstilling, der viser udsnit af livet i og omkring det store Uldum Kær.
I kan selv male mel og se mølleren arbejde.
Se mere på: uldummolle.dk

Danmarks Ferguson Museum

Her er der traktorer og andre landbrugsmaskiner i lange baner. Man må selv gå rundt og kigge i verdens største samling af Ferguson traktorer.
Se mere på: fergusonmuseum.dk